

Slovenská klimatická iniciatíva: Slovenský Národný energetický a klimatický plán má rezervy

O národných energetických a klimatických plánoch (NECP) sa bude v nasledujúcich mesiacoch intenzívne hovoriť. Európska komisia už zverejnila pripomienky k plánom jednotlivých krajín, no problematiku je nevyhnutné rozoberať predovšetkým na celonárodnej úrovni každej jednej krajiny. Slovenská klimatická iniciatíva (SKI) prináša niekoľko návrhov, ako slovenský NECP vylepšiť.

SKI združuje viacero asociácií a odborníkov so zameraním na ekológiu, energetickú efektívnosť, klimatické zmeny, či obnoviteľné zdroje, ktorí spoločne dokážu analyzovať problematiku ďaleko komplexnejšie, ako len na úrovni vlastnej odbornosti. Odborníci zo Slovenskej klimatickej iniciatívy sú presvedčení, že súčasťou NECP by malo byť zvyšovanie energetickej efektívnosti budov a podielu čistých obnoviteľných zdrojov, ale aj transformácia energetiky na udržateľný decentralizovaný model a riešenie otázky energetickej chudoby.

„Odporúčania Európskej komisie sú dobrým odrazovým mostíkom pre dokončenie Slovenského energetického a klimatického plánu. Pozitívne možno tiež hodnotiť odporúčania pre riešenie energetickej chudoby, udržateľnosť biomasy a spravodlivú transformáciu na klimaticky neutrálnu spoločnosť, ku ktorej sa Slovensko, našťastie, prihlásilo minulý týždeň,“ vysvetľuje Juraj Melichár z organizácie Priatel'ia Zeme-CEPA.

Obnoviteľné zdroje energie

Slovenská republika dlhodobo rozvoj sektora obnoviteľných zdrojov podhodnocuje. Máme ani nie pol roka na dosiahnutie 14% podielu OZE na spotrebe energie, no tento podiel už druhý rok po sebe nielen, že nerastie, ale dokonca klesá. *„Pripájame sa k názoru Európskej komisie, že NECP má ešte množstvo rezerv. Nechýbajú mu však len, často skloňované, ambicióznejšie ciele, oveľa väčší problém vidíme v skutočnosti, že plán nezohľadňuje skutočný potenciál využitia OZE na Slovensku, ktorý vyplýva z realizovaných technických štúdií,“* zdôrazňuje Veronika Galeková, riaditeľka Slovenskej asociácie fotovoltického priemyslu a OZE (SAPI), *„Z hľadiska životného cyklu sú navyše fotovoltické panely a veterné turbíny, už v súčasnosti, najlacnejšie zdroje energie, a preto by sa s ich využitím malo počítať oveľa viac,“* vyzýva Veronika Galeková.

Pre lepšiu implementáciu obnoviteľných zdrojov bude potrebné do NECP zahrnúť aj prechod na smart grid, odblokovať potrebnú kapacitu v sieti pre obnoviteľné zdroje a rozšíriť batériové úložiská. Z analýz SAPI vyplýva, že Slovensko si môže stanoviť ambicióznejšie ciele a zvýšiť kombinovanú inštalovanú kapacitu OZE na 3 804 MW, čo je ekvivalentom odhadovanej produkcie 9 662 GWh v roku 2030. (Ministerstvo navrhuje len 3 259MW, resp. 8 822 GWh). Celkovo, v oblasti získavania elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, je, podľa SAPI, **potenciál zvýšiť navrhovaný cieľ z 25% na minimálne 27,4%.**

Energetická efektívnosť budov

Znižovať spotrebu energie sa dá aj pasívnou formou, prostredníctvom zvyšovania energetickej efektívnosti budov. *„Podľa nedávno dokončenej nízkouhlíkovej štúdie MŽP SR, ktorá vznikla v spolupráci so Svetovou bankou, má Slovensko najväčší potenciál na znižovanie emisií skleníkových plynov do roku 2030 práve prostredníctvom zvyšovania energetickej efektívnosti budov,“* upozorňuje

Peter Robl, predseda platformy Budovy pre budúcnosť. „Myslím, že tieto zistenia by sa mali, aj v kontexte nedávno deklarovanej záväzku uhlíkovej neutrality, ďaleko viac odraziť aj v NECP a konkrétnych opatreniach,“ zdôrazňuje Peter Robl.

O tom, že prvý návrh NECP bol len otvorením diskusie, svedčí aj spoločné vyhlásenie prezidentky Čaputovej a premiéra Pellegriniho, ktorí sa prihlásili k uhlíkovej neutralite do roku 2050. K tomu je však potrebné urobiť množstvo dôležitých krokov a, ako prvé, **stanoviť podstatne ambicióznejšie ciele a politiky aj pre NECP**. Následné plnenie tak progresívneho a ambiciózneho záväzku, akým by NECP mal byť, si, podľa SKI, vyžaduje aj **kvalitné strategické a vykonávacie predpisy**, ktoré, zatiaľ, v slovenskom Národnom energetickom a klimatickom pláne absentujú.

O Slovenskej klimatickej iniciatíve: Slovenská klimatická iniciatíva (SKI) je platforma zastupujúca desiatky právnických osôb, odborných aj občianskych združení a jednotlivcov zo súkromného, verejného i neziskového sektora. Zakladajúcimi členmi sú organizácie Budovy pre budúcnosť, Priatelia Zeme – CEPA, Slovenská asociácia fotovoltického priemyslu a OZE (SAPI) a Prognostický ústav SAV.

Víziou SKI je presvedčiť politických lídrov na Slovensku, aby začali systematicky pracovať na udržateľnej ekonomike a aby energetickú efektívnosť (EE), obnoviteľné zdroje energie (OZE), znížovanie využívania fosílnych palív a riešenie energetickej chudoby prijali za svoje priority a na tieto oblasti alokovali potrebné rozpočty a odborné kapacity. Tým sa naštartuje transformácia k nízkoemisnej, nízkouhlíkovej, decentralizovanej, občanmi a komunitami kontrolovanej, ekonomike, ktorej hlavným cieľom bude udržať zdravé životné prostredie pre ďalšie generácie.